

نظرسنجی از مسئولین در مورد روابط انسانی در حیطه نیروهای مسلح قبل و بعد از انقلاب^(۱)

این تحقیق در جهت درک وضعیت موجود و شناخت واقعیت های روابط انسانی در مدیریت سازمان های قبل و بعد از انقلاب انجام گرفته است و به عنوان نمونه مؤثری از کل مجموعه مدیریت آموزشی برگزیده شد تا با بررسی آن بتوان وضعیت روابط انسانی موجود در این سازمانها را از دیدگاه مدیران آموزشی بدست آورده و با یکدیگر مقایسه نمود.

این بررسی به عنوان اقدامی در راستای شناسایی وضع موجود روابط انسانی در نیروهای مسلح - جامعه ای که به امر تربیت و تعلیم در این سازمانها اشتغال دارند - یعنی مدیران آموزشی، آن هم در بالاترین سطح ستادی صورت گرفت. عنوان کلی طرح به پنج فرضیه تقسیم گردیده که عبارتند از:

- ۱- در مدیریت آموزشی، امکانات ایجاد و بهبود انگیزه و روحیه افراد فراهم می باشد.
- ۲- در مدیریت آموزشی به شخصیت و ارزش های انسانی اعضاء احترام گذاشته می شود.
- ۳- در مدیریت آموزشی اصلاح و ارتقای رفتار و عملکرد افراد مورد توجه می باشد.
- ۴- در مدیریت آموزشی وجود سازمان غیر رسمی را مثبت دانسته و در پیشبرد اداره امور از آن بهره برداری می شود.
- ۵- از مشاوره با افراد، بهره گیری شده و با آنها در تصمیم گیری مشورت می شود.

۱ - تلخیص از رساله کارشناسی ارشد "نظر سنجی از مسئولین در مورد روابط انسانی در حیطه نیروهای مسلح قبل و بعد از انقلاب"، سردار فضائلی، که بوسیله خانم مهری بهار و آقای اکبر احمدی صورت گرفته است.

در زمینه های تئوریک تحقیق از تاریخ ، علوم انسانی ، ایدئولوژی اسلام و همچنین مشخصات مربوط به نیروهای مسلح کشور از دیدگاه قانون استفاده شده است .

محقق هدف این تحقیق را نوعی نظرخواهی از وضع موجود روابط انسانی در بین نیروهای مسلح ، جمع بندی ، بررسی و مقایسه آنها در جامعه ، چگونگی مدیران آموزشی و معاونتهای آنها در ستاد فرماندهی کل قوا ، ستاد مشترک ، ارتش و نیروهای انتظامی و کلاً ۱۳ مکان نظامی قرار داده است .

طرح تحقیقاتی در این بررسی از نوع توصیفی - تطبیقی می باشد ، بدین صورت که به بیان و مقایسه وضعیت موجود در سازمانها و روابط انسانی در دو نوع سازمان قبل و بعد از انقلاب پرداخته است .

هر یک از فرضیات تحقیق به ۴ سؤال تقسیم شده است که جمعاً ۲۰ سؤال بسته را شامل می شود . ابزار جمع آوری اطلاعات در این بررسی ، طیف لیکرت است که در بردارنده چهار گزینه کاملاً مطلوب ، مطلوب ، نامطلوب و کلاً نامطلوب می باشد .

واحد آماری این مطالعه ، مسئولین رده اول و دوم آموزشی ، مسئول و جانشین مسئول و مدیران هستند . مشخصات فردی پاسخگویان حاکی از آن است که در گروه سنی پاسخگویان که به سازمانهای قبل از انقلاب مربوط می شوند با میانگین ۴۲/۴ سال ، از پاسخگویان سازماندهی بعد از انقلاب که میانگین سنی شان ۳۲/۴ سال است ، مسن تر هستند .

همچنین آزمودنیهایی که در سازمانهای قبل از انقلاب مشغول به کار هستند از سابقه کار مدیریتی بیشتری نسبت به پاسخگویان شاغل در سازمانهای بعد از انقلاب برخوردارند . زیرا داده های بدست آمده حاکی از آنست که سابقه کار مدیریتی در گروه اول ۱۳ سال و در گروه دوم ۸/۹ سال می باشد .

همچنین با تحلیل آماری داده های بدست آمده مشخص شد که در سازمانهای قبل از انقلاب میانگین سابقه کاری آزمودنیها ۲۳ سال ، یعنی کمی بیشتر از دو برابر سابقه کاری آزمودنیهای سازمانهای بعد از انقلاب که ۱۱/۷ سال است ، می باشد .

پس از این ، در گزارش تحقیق به تحلیل سوالات طیف که نتیجه ریز کردن فرضیات این بررسی بود ، پرداخته شده است که به مواردی از آن اشاره می شود .

در ارتباط با این فرض که «در مدیریت آموزش امکانات ایجاد و بهبود انگیزه و

روحیه فراهم می باشد». از آزمودنیها سؤال شد که «میزان تطبیق اهداف مادی و معنوی خود را در برآورده ساختن اهداف مادی و معنوی افراد در مجموع چگونه برآورد می کنید.

نتایج بدست آمده از این گویه حاکی از آنست که سازمانهای مربوط به پیش از انقلاب در رسیدن به اهداف خود در مقایسه با سازمانهای بعد از انقلاب به اهداف افراد کمتر توجه داشته‌اند.

همچنین در رابطه با همین فرضیه گویه دیگری در طیف، گویای این موضوع بود که «رابطه شما با پرسنل تحت امر در محیط کار باید برای رفع مشکلات و مسائل آنها باشد». که بیش از نیمی از پاسخگویان این ارتباط را در سازمانهای قبل از انقلاب مطلوب دانسته و تقریباً نیم دیگر آنان این رابطه را در سازمانهای بعد از انقلاب مطلوب تشخیص داده‌اند.

در مورد فرضیه دوم تحقیق که بیان این مطلب است که «در مدیریت آموزش نیروهای مسلح به شخصیت و ارزش انسانی اعضا احترام گذاشته می شود»، این گویه عنوان شده است که «افراد واحد شما غالباً افرادی هستند که در محیط کار با نشاط بوده و با علاقمندی به رفع مشکلات سازمان می پردازند». آزمودنیها این نظر را با درصد مشابهی در مورد سازمانهای قبل و بعد از انقلاب مورد تأیید قرار داده‌اند.

در گویه بعدی مربوط به همین فرض اظهار شده است که «افراد واحد شما غالباً افرادی هستند که اگر به خود واگذار شوند تنبلی می کنند» که در حدود نیمی از افراد انتخاب شده در نمونه، در سازمانهای قبل و بعد از انقلاب با اختلاف بسیار کمی این گویه، را تأیید نموده‌اند.

فرضیه سوم این بررسی گویای این مطلب است که «در مدیریت آموزش اصلاح و ارتقاء رفتار و عملکرد افراد مورد توجه می باشد» که البته این فرض نیز مانند فرضیه های دیگر به چند سؤال تقسیم شده است. در یکی از گویه های طیف آمده است که «در شرایط عادی در حالت کمبود پرسنل، برای فرد مؤثری از سازمان، دوره آموزشی پیش آمده باید با رفتن او به این دوره موافقت شود». پاسخگویان در سازمانهای قبل و بعد از انقلاب با درصد نسبتاً مشابهی در پاسخ به این گویه ارتقا و رشد افراد تحت امرشان را مد نظر داشته‌اند.

در فرض چهارم این مطالعه آمده است «در مدیریت آموزش وجود سازمان غیررسمی را مثبت دانسته و در پیشبرد اداره امور از آن بهره‌برداری می‌شود». یکی از گویه‌های طیف در ارتباط با این فرضیه، نظر پاسخگویان را در مورد احتمال وجود جلساتی در میان نیروهای سازمان، خارج از وقت اداری و در مورد کار سازمان، جویا شده است. که با درصد تقریباً بالایی سازمانهای قبل از انقلاب موافق فعالیتهای غیر رسمی بوده و سعی در استفاده از نتایج کار چنین جلساتی داشته‌اند. و در مورد سازمانهای بعد از انقلاب بطور مستقیم و غیر مستقیم، ولی با حالت تردید در استفاده از نتایج چنین فعالیتهایی تلاش می‌شود.

فرضیه پنجم این تحقیق مبین این موضوع است که «در مدیریت آموزش از مشاوره با افراد بهره‌گیری شده و آنها در تصمیم‌گیری مشارکت داده می‌شوند». در گویه‌ای مربوط به این فرضیه اشاره شده است که «اعمال تغییرات در نحوه اداره واحد تحت امر باید از طریق مشورت صورت گیرد» که مدیران آموزشی در هر دو سازمان با درصد قابل توجهی اظهار داشته‌اند که تغییرات، از طریق مشورت با مسئولین مربوطه بررسی و در مورد آن تصمیم‌گیری شده و ابلاغ می‌گردد. بنابراین می‌توان گفت در هر دو نوع سازمان جاافتادگی کامل مسائل مشورتی وجود دارد.

در نهایت، نتیجه‌گیری انجام گرفته از این تحقیق حکایت از آن دارد که در تطبیق داده‌ها، اختلاف قابل توجهی بین دو نوع سازمان وجود ندارد. زیرا که با بررسی هر مورد، همه آنها مشابه یکدیگرند. ولی مشخصاً ارزش‌های یافته آنها متفاوت است، یعنی در بعضی از موارد سازمانهای پیش از انقلاب و در برخی دیگر سازمانهای بعد از انقلاب فزونی داشته‌اند.

مجموعه پاسخهای داده شده، اثبات‌کننده آنست که روابط انسانی در مدیریت های آموزشی، توسط مدیران آموزشی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی در مراکز ستادی مورد توجه می‌باشد و میزان گرایش به انجام آن ۶۹٪ آرا را به خود اختصاص داده است و بدین ترتیب پاسخ سؤال تحقیق، با استناد به رقم مذکور در فوق «آری» است.